

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Václava Novotného a v právní věci žalobce: **D. V. C.**, zast. advokátem Mgr. Markem Hylanou, se sídlem AK Staré nám.15, Česká Třebová, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, Nad Štolou 3, Praha 7, o udělení azylu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 31. 8. 2004, č. j. 47 Az 36/2004 - 27,

t a k t o :

I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**

II. Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalovaného ze dne 13. 1. 2004, č. j. OAM-5773/VL-11-P17-2002 nebyl žalobci udělen azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Současně bylo rozhodnuto, že se na něj nevztahuje překážka vycestování dle § 91 cit. zákona.

Žalobu podanou proti výše označenému rozhodnutí žalovaného Krajský soud v Praze zamítl ; proti tomuto rozsudku podal stěžovatel kasační stížnost, v níž uplatňuje důvody podle ust. § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s.). Stěžovatel má za to, že v řízení prokázal, že byl pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož má občanství tak, jak má na mysli § 12 písm. a) a b) zákona o azylu. Prokázal, že pochází ze statkářské rodiny, přísluší tedy k určité sociální skupině, která má v předmětném státě odůvodněný strach z pronásledování. Jeho dědeček byl statkářem a v období pozemkové reformy v roce 1945 byl popraven. Ve Vietnamu jsou statkáři

všeobecně považováni za třídního nepřítele lidu a stát je diskriminuje, pronásleduje a zvláště hrubým způsobem jim upírá základní práva a svobody. Rodina stěžovatele byla a je doposud právě z důvodu svého sociálního původu pronásledována a šikanována. Stěžovatel nemohl získat vzdělání a nemohl se ani vyučit, pracoval jako zemědělec a životní úroveň jeho rodiny byla pod hranicí bídy. V případě návratu do vlasti je ohrožen jeho život a svoboda, nelze vyloučit, že mu hrozí ve vlasti mučení, nelidské zacházení nebo trest pro politické přesvědčení. Na základě výše uvedeného požaduje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Současně požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný v písemném vyjádření ke kasační stížnosti popřel oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jeho rozhodnutí i rozhodnutí soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. Do azylového řízení vstoupil stěžovatel z důvodu legalizace dalšího pobytu. Navrhl proto zamítnutí kasační stížnosti pro její nedůvodnost.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížnosti napadené rozhodnutí Krajského soudu v Praze v mezích důvodů uplatněných ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, jakkoli surovým, hrubým a těžce postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel. Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování. Proto např. porušování hospodářských, sociálních a kulturních práv, jejichž požívání je do značné míry závislé na stupni ekonomické vyspělosti příslušné země, nečiní z dané osoby uprchlíka ve smyslu Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951, kterou je Česká republika vázána, a není tedy ani důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 azylového zákona, byť by životní podmínky v dané zemi byly sebevíc tíživé, ledaže by ekonomická opatření mající nepříznivý dopad na životní úroveň příslušné osoby byla skrytě namířena proti určité národnosti, rasové nebo politické skupině; zde by pak podle okolností případu přicházelo v úvahu naplnění podmínek pro udělení azylu.

Důvody udělení azylu jsou upraveny ustanoveními § 12 až § 14 zákona o azylu. Dle § 12 se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

Zákon o azylu pojem „příslušnosti k určité sociální skupině“ dále nerozvádí. Tento termín se objevuje v článku 1 odst. A bod 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků z 28. 7. 1957 (Ženevské konvence) a ani tam není upřesněn. Lze však vyjít z praxe soudních

rozhodnutí, která se vyčlenila do dvou přístupů, jeden představuje tzv. chráněnou charakteristiku, druhý pak přístup sociální percepce. Prvý klade důraz na nezměnitelnou charakteristiku pro člověka natolik zásadní, že by se jí neměl být nucen vzdát, totiž vrozená (např. pohlaví, etnická příslušnost) nebo nezměnitelná z jiných důvodů (např. historických, povolání, stav). Takto byly generovány např. sociální skupina rodiny, žen, homosexuálů. Se stejným výsledkem přichází i druhý přístup, který zjišťuje, zda skupina je spojena s určitou charakteristikou, která ji identifikuje nebo ze společnosti vyděluje. Ovšem důsledkem těchto dvou přístupů nemusí být vždy shodný náhled tam, kde je sociální skupina charakterizována skutečností, která není vrozená či pro lidskou důstojnost zásadní, např. určitého povolání nebo sociální třídy. Především však role pronásledování není definičním prvkem, jež určuje sociální skupinu, byť fakt pronásledování pomůže k tomu, aby určitá skupina lidí byla jako zvláštní sociální skupina vnímána, resp. může takovou skupinu i vytvořit. Není pak zapotřebí, aby se členové určité sociální skupiny znali, nemusí se vzájemně stýkat ani tvořit soudržnou skupinu. Určitá sociální skupina je tedy skupina osob sdílející objektivně společnou charakteristiku nebo je alespoň takto společností vnímána. Tato charakteristika má často povahu vrozeného, nezměnitelného rysu nebo je jinak zásadní pro lidskou identitu, svědomí nebo výkon lidských práv dotyčných osob; riziko pronásledování tuto charakteristiku nepředstavuje (srov. doporučení v oblasti poskytování mezinárodní ochrany - HCR/GIP/02/02 ze 7. 5. 2002). Rozhodující skutečností pro posouzení postavení stěžovatele, jakožto příslušníka jím označené skupiny, je existence odůvodněného strachu z pronásledování směřujícího vůči němu jako příslušníku určité sociální skupiny, jež provádějí úřady země, případně vychází od některých složek obyvatelstva, které nerespektují normy stanovené v zákonech dotyčné země a úřady vědomě takové jednání tolerují nebo odmítají, či jsou neschopné zajistit účinnou ochranu. V daném případě však stěžovatel neprokázal, že by pro svou příslušnost k sociální skupině bývalých statkářů, resp. zemědělců byl jakkoli pronásledován státní mocí nebo skupinou obyvatelstva. V souladu s konstantní judikaturou soudů pronásledováním není tíživá ekonomická situace sama o sobě, a právě to stěžovatel tvrdí, když jinou formu pronásledování stěžovatel netvrdí a nelze ji vyčíst ani z obsahu žalovaným shromážděných důkazů.

Tvrzená nezákonnost, spočívající v nesprávném právním posouzení věci soudem v předcházejícím řízení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikována nesprávná právní věta, popř. je sice aplikována správná právní věta, ale tato je nesprávně vyložena. Vztah mezi skutkovým zjištěním a právním posouzením lze charakterizovat tak, že jde o aplikaci právní normy na konkrétní případ nebo situaci.

Krajský soud byl při posuzování zákonnosti rozhodnutí žalovaného správního orgánu vázán v souladu s ustanovením § 75 s. ř. s. rozsahem a důvody podané žaloby a při přezkoumání rozhodnutí vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.

Ze spisového materiálu vyplynulo, že stěžovatel podal dne 29. 12. 2002 žádost o udělení azylu, v níž uvedl, že se ve své vlasti cítil být utiskován z důvodu svého původu; jeho dědeček byl za minulého režimu statkářem, cítil se být proto utiskován svým okolím i ze strany úřadů. O azyl požádal z důvodu legalizace pobytu, v České republice by chtěl založit rodinu. V pohovoru dne 12. 6. 2003, který byl veden za účasti tlumočnicka na žádost stěžovatel ve vietnamském jazyce vypověděl, že v České republice podnikal na základě živnostenského oprávnění, po určité době mu bylo povolení k pobytu zrušeno, jelikož se nezdržoval v místě hlášeného pobytu. Dále uvedl, že mohl dokončit pro svůj původ pouze základní školu, na učiliště již nebyl přijat. Lidé se k němu chovali v místě bydliště nepřátelsky, nemohl se ani

oženit, protože s ním nikdo nechtěl mít nic společného. Uvedl, že o azyl požádal, aby legalizoval svůj pobyt na území České republiky, kde by chtěl žít a pracovat.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení, spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Skutková podstata, z níž správní orgán vycházel v napadeném rozhodnutí, je se spisy v rozporu, pokud skutkový materiál, jinak dostačující k učiněnému správnímu skutkovému závěru, ve spisu obsažený, vede k jiným skutkovým závěrům, než jaký učinil rozhodující orgán. Skutková podstata nemá oporu ve spisech, chybí-li ve spisech podklad pro skutkový závěr učiněný rozhodujícím orgánem, resp. je nedostačující k učinění správního skutkového závěru.

Na tomto místě Nejvyšší správní soud považuje za nutné uvést, že správní orgán má povinnost zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu podle ustanovení § 12 cit. zákona jen tehdy, jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v tomto ustanovení uvedené. To ovšem neznamená a z žádného ustanovení zákona tak nelze dovodit, že by správnímu orgánu vznikla povinnost, aby sám domýšlel právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a posléze k těmto důvodům činil příslušná skutková zjištění. Povinnost zjistit skutečný stav věci dle ustanovení § 32 zákona č. 71/1967 Sb. má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl. Tomu konečně odpovídá i povaha soudního přezkumu, myšleno odkazem na § 77 s. ř. s., neboť tam založené oprávnění soudu provádět dokazování dotýkající se požadavku plné jurisdikce, se však po výtce váže k předmětu soudního řízení, totiž rozhodnutí vydaného správním orgánem, který je povinen postupovat podle příslušných procesních předpisů. Takto je třeba chápat i ust. § 75 s. ř. s, podle něhož soud vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Na tomto místě je třeba zdůraznit logiku řízení o žádosti o udělení azylu, které je provázeno zásadou aktivity žadatele o azyl. Z obsahu správního spisu je nad veškerou pochybnost zřejmé, že žalovaný při zjišťování důvodů pro podání žádosti o azyl postupoval korektně. Poskytl procesní poučení, jakož i poučení o pobytu cizince na území České republiky a v rámci jím provedeného řízení mu nelze z tohoto pohledu ničeho vyčíst. Správní orgán je co do skutkových okolností limitován tvrzeními žadatele o azyl a jinou možnost ani nemá. Jestliže žalovaný splnil stran výslovně projevených důvodů pro udělení azylu povinnosti, které mu zákon ukládá, pak nelze na jeho rozhodnutí v tomto směru pohlížet jako na nezákonné. Skutkový stav, ze kterého žalovaný i soud vycházel má oporu ve spisech a není s ním v rozporu. Jestliže v žádosti o udělení azylu a v průběhu azylového řízení uváděl stěžovatel pouze důvody, které jsou pro udělení azylu nepodstatné a žádné skutečnosti svědčící tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu, nelze správnímu orgánu vytýkat, že nehodnotil skutečnosti jiné, než stěžovatelem uplatněné.

V daném případě tak nelze přisvědčit námitkám stěžovatele. Psychický nátlak či nevráživé chování ze strany soukromých osob, které stěžovatel nepřímou dovozuje ze svého sociálního původu, aniž pro tuto domněnku předložil konkrétní důkaz, byť subjektivně může být pocíťováno jako nebezpečná situace, nezakládá žádný důvod pro úvahy o přiznání azylu

podle § 12 zákona. Nelze v této konkrétní situaci ani spatřovat důvod, který by vyvolával pochybnosti o vyhodnocení situace žalovaným ve smyslu § 14 zákona o azylu, totiž že azyl z humanitárních důvodů neudělil. Soud I. stupně správně vyhodnotil okolnosti, které stěžovatele provázely, jako takové, jež neodůvodňují udělení azylu podle zákona o azylu. Pronásledování ve smyslu zákona předpokládá aktivní podíl státních složek, což v daném případě zcela chybí. Stěžovatel nenabídl žádné důkazy, které by bylo lze podrobit dalšímu důkaznímu řízení v rámci jednání před soudem a Nejvyšší správní soud neshledal pochybení, jestliže soud I. stupně vyšel ze skutkového stavu, jak byl zjištěn správním orgánem, nebyl žalovaným rozporován a byl pro učinění závěru o zákonnosti rozhodnutí žalovaného zcela dostačující.

Nedůvěru ve státní instituce ani nespokojenost s životní úrovní stěžovatele pod hranicí bídy, když tato má podle něj svůj původ právě v tom, že stěžovatel pochází z rodiny bývalého statkáře, nelze přiřadit k důvodům pro udělení azylu jak je má na mysli § 12 zákona o azylu.

Pro udělení azylu za účelem sloučení rodiny ve smyslu § 13 pak objektivně nebyly splněny

Ze správního spisu je zcela zřejmé, že správní orgán provedl v řízení úplné dokazování, je z něj zřejmé, z jakých důkazních prostředků správní orgán při svém rozhodování vycházel. Důkazní prostředky byly řádně zhodnoceny a provedené dokazování vyústilo v řádně zjištěný skutkový stav, z něhož správní orgán při svém rozhodování vycházel, rozhodnutí žalovaného shledal soud řádně odůvodněným. Námitky uplatněné ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. b) a d) tak shledal Nejvyšší správní soud rovněž nedůvodnými.

Z tvrzení stěžovatele o důvodech pro vyslovení překážky vycestování, které jsou dovozovány z možné perzekuce, nelze pro nekonkrétnost dovodit, nejen že by tato okolnost mohla být způsobilá odůvodnit udělení azylu, ale ani založit překážku vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Nevyplývá z tohoto ničím nepodloženého tvrzení, že by byl stěžovatel nucen vycestovat do státu, v němž by byl ohrožen jeho život nebo svoboda z důvodu jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení nebo do státu, kde mu hrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu nebo kde je jeho život ohrožen v důsledku válečného konfliktu, nebo do státu, který žádá o jeho vydání pro trestný čin, za který zákon tohoto státu stanoví trest smrti a nebo by to bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Protože soud rozhodoval ve věci o níž přísluší rozhodovat dle ust. § 56 odst. 2 s. ř. s. přednostně a rozhodl tímto rozsudkem již o věci samé, neposuzoval samostatně žádost stěžovatele o přiznání odkladného účinku, neboť by to bylo zjevně nadbytečné.

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s., za použití § 120 s. ř. s.) a žalovanému, který byl v řízení úspěšný, náklady řízení nevznikly, resp. je neúčtoval. Proto soud rozhodl, že žalovanému se nepřiznává náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 15. dubna 2005

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu